

Warszawa, 20 września 2017 r.

Szanowna Pani
Edyta Bielak-Jomaa
Generalna Inspektor Ochrony Danych Osobowych

Szanowna Pani Minister,

Fundacja Panoptykon zwraca się z prośbą o przeprowadzenie kontroli zgodności przetwarzania przez spółkę Nextbike Polska S.A. danych osobowych w postaci numerów PESEL osób korzystających z usług spółki z przepisami o ochronie danych osobowych, w szczególności o ustalenie, czy spółka ma podstawę prawną do przetwarzania numerów PESEL oraz czy ich przetwarzanie nie narusza zasady adekwatności.

Spółka Nextbike Polska S.A. jest operatorem systemów rowerów miejskich w wielu polskich miastach (m.in. w Warszawie, Poznaniu, Wrocławiu, Katowicach, Łodzi). Regulamin usług obowiązujący w większości z nich w punkcie V ust. 3 lit. c wprowadza wymóg podania numeru PESEL podczas rejestracji¹. Niepodanie tej informacji uniemożliwia rejestrację konta użytkownika, która jest jednym z warunków rozpoczęcia korzystania z usług spółki. Podczas rejestracji, oprócz numeru PESEL, użytkownicy zobowiązani są do podania swojego imienia i nazwiska, numeru telefonu, dokładnego adres kontaktowego, adresu e-mail, opcjonalnie również numeru karty płatniczej.

9 sierpnia 2017 r. Fundacja Panoptykon wystosowała do Nextbike Polska S.A. pismo, w którym zwróciła uwagę na niezgodny z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych wymóg podawania numeru PESEL podczas rejestracji – kopia pisma przesłana została drogą mailową do wiadomości Generalnego Inspektora oraz stanowi załącznik do niniejszego pisma.

W pierwszej kolejności Fundacja podniosła, że wątpliwości budzi podstawa prawna zbierania numerów PESEL. W opinii Fundacji podanie numeru PESEL nie jest konieczne do realizacji umowy wypożyczenia roweru. Na etapie rejestracji konta użytkownika zbierane są bowiem dane w zupełności wystarczające do zapewnienia realizacji umowy i jednoznacznego zidentyfikowania jej strony. Umożliwia to zbieranie przez administratora zestawu takich danych jak numer telefonu, imię i nazwisko oraz adres kontaktowy.

W odpowiedzi na pismo Fundacji, firma Nextbike Polska S.A. podniosła, że numer PESEL jest wymagany do oznaczenia strony umowy w sposób jednoznaczny, a dla takiego oznaczenia nie

¹ Por. np. Regulamin Warszawskiego Roweru Publicznego, dostępny pod adresem:
https://www.veturilo.waw.pl/wp-content/uploads/2017/08/Nextbike_-Regulamin-Veturilo.pdf.

jest wystarczające podanie danych osobowych obejmujących imię i nazwisko, adres pocztowy i elektroniczny oraz numer telefonu. Spółka argumentowała, że w dużych miastach zdarzają się użytkownicy o tym samym imieniu i nazwisku. Zdaniem Fundacji wyjaśnienie to nie jest przekonujące. O ile niewykluczone jest wystąpienie tożsamości imion i nazwisk użytkowników, o tyle identyfikacja strony umowy byłaby rzeczywiście utrudniona, gdyby imię i nazwisko były jedynymi zbieranymi przez spółkę danymi. Tymczasem, Nextbike Polska S.A. zbiera ponadto numery telefonów oraz adresy pocztowe i elektroniczne, a także – w niektórych przypadkach – numery kart płatniczych. Szczególną rolę w identyfikacji użytkownika odgrywa numer telefonu, to on – a nie imię i nazwisko – wprowadzany jest bowiem do terminala przy każdorazowym wypożyczeniu rowerów. Jak wskazuje sama spółka, to numer telefonu w połączeniu z numerem PIN są identyfikatorami w systemie². Fakt, że dwóch użytkowników posiada jednakowe imię i nazwisko jest więc drugorzędny – trudno bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której dwie osoby o tym samym imieniu i nazwisku posiadałyby ten sam numer telefonu. Zbieranie numerów PESEL mogłoby zostać uznane za uzasadnione, gdyby to ten numer podawali użytkownicy podczas wypożyczania rowerów. O ile posiadanie numerów PESEL użytkowników może być przydatne administratorowi do zarządzania bazą użytkowników, to nie można uznać, że jest ono niezbędne do wykonania umowy. Tym samym, przetwarzanie numerów PESEL nie znajduje swojej podstawy prawnej w art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych.

W tym miejscu warto przytoczyć fragment uzasadnienia wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 19 grudnia 2001 r., sygn.: II SA 2869/00, zgodnie z którym „zakres danych osobowych przetwarzanych w związku z koniecznością wywiązania się z umowy powinien być zróżnicowany w zależności od charakteru i znaczenia umowy; w wypadku umów o istotnym znaczeniu gospodarczym lub społecznym bezpieczeństwo obrotu prawnego wymaga dokładnej identyfikacji stron zawierających umowę i może uzasadniać gromadzenie przez nie danych osobowych w zakresie gwarantującym należyte wywiązywanie się ze zobowiązania”. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, „w drobnych umowach ze sfery życia codziennego kontrahenci mogą zachować wobec siebie anonimowość”. Można zatem wysnuć wniosek, że zakres danych przetwarzanych w celu realizacji umowy powinien być jak najwęższy i powinien uwzględniać jej gospodarcze znaczenie. Nawet jeśli umowy wypożyczenia roweru nie uznamy za drobną umowę ze sfery życia codziennego, to w świetle cytowanego wyroku jej znaczenie gospodarcze nie jest na tyle duże, aby do identyfikacji strony umowy nie wystarczyło imię i nazwisko w połączeniu z numerem telefonu oraz adresem.

W drugiej kolejności spółka Nextbike podniosła, że umowa wypożyczenia roweru zobowiązuje użytkownika m.in. do zapłaty umówionego wynagrodzenia, a w przypadku braku jednoznacznego oznaczenia strony umowy nie jest możliwe egzekwowanie przez spółkę należności. Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych, administrator danych jest zobowiązany zapewnić, aby dane te były adekwatne w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane. Nie można za takie uznać zbierania przez Nextbike Polska S.A. numerów PESEL na wypadek niewywiązania się z umowy. Poszanowanie zasady adekwatności wymaga, aby administrator przetwarzał dane adekwatne z punktu widzenia określonego celu – w tym przypadku realizacji umowy wypożyczenia roweru. Zasada adekwatności – rozumiana jako równowaga pomiędzy uprawnieniem osoby do dysponowania swoimi danymi a interesem administratora danych – oznacza, że „administrator nie może przetwarzać danych w zakresie szerszym niż niezbędny dla osiągnięcia zamierzonego celu, jak również danych o większym, niż

² <https://www.veturilo.waw.pl/veturilo-jak-to-dziala/>

uzasadniony tym celem, stopniu szczegółowości”³. W orzecznictwie i doktrynie podkreśla się, że zbieranie danych osobowych „na zapas” narusza tę zasadę⁴. Ewentualne postępowanie mające na celu dochodzenie roszczeń nie mieści się w ramach pierwotnego celu przetwarzania – wykonania umowy wypożyczenia roweru. Uzasadnienie podane przez Nextbike Polska S.A. jest tym bardziej nieprzekonujące, jeśli wziąć pod uwagę, że w niektórych miastach, w których spółka świadczy swoje usługi (np. Gliwice, Legnica, Grodzisk Mazowiecki), podanie numeru PESEL nie jest konieczne do założenia konta w systemie. Jeśli bowiem ryzyko nieuiszczenia umówionego wynagrodzenia jest jednym z powodów przetwarzania numerów PESEL, to brak konieczności podania tego numeru oznaczałoby, że w tych miastach takie ryzyko nie występuje, co nie jest zgodne z prawdą.

Ograniczenie zbieranych danych do tych, które są niezbędne do celu ich przetwarzania nabiera szczególnego znaczenia w świetle wymogu dostosowania praktyk przedsiębiorców do ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, którego art. 5 wprowadza m.in. zasadę minimalizacji danych.

W związku z tym, Fundacja Panoptykon zwraca się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z prośbą o przeprowadzenie kontroli zgodności przetwarzania przez spółkę Nextbike Polska S.A. danych użytkowników w postaci numerów PESEL z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.

W imieniu Fundacji Panoptykon

Katarzyna Szymielewicz
Prezesa

Do wiadomości:

Nextbike Polska S.A.

Załączniki:

1. Pismo Fundacji Panoptykon do Nextbike Polska S.A. z 9 sierpnia 2017 r.
2. Odpowiedź Nextbike Polska S.A. z 24 sierpnia 2017 r.

³ Wystąpienie GIODO do Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 10 października 2013 r. znak: DOLiS-072-12/13/AFS/66377, dostępne: http://www.poznan.rio.gov.pl/pub/wystapienie_GIODO.pdf.

⁴ A. Drozd, Glosa do wyroku NSA z dnia 19 grudnia 2001 r., II SA 2869/00.